

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

автора та інформаційних прогалин. Креативні запитання орієнтовані на альтернативні інтерпретації, варіативні рішення, можливості перенесення ідей у нові контексти та аналіз сценаріїв зміни умов. Такий підхід забезпечує перехід від оцінювання до інноваційного мислення, коли інформація використовується як ресурс для формування нового знання, а не лише як об'єкт критики.

Дискусія та дебати також є дієвими засобами розвитку аналітичних компетентностей у аудиторній роботі. Вони формують навички аргументації, роботи з контраргументами, доказового обґрунтування позицій і корекції висновків з урахуванням альтернативних перспектив. Водночас дискусійна діяльність потребує структурованого педагогічного супроводу: вимоги до використання надійних джерел, заборони на емоційні або недоведені твердження та дотримання академічної етики комунікації.

Додатково ефективним є порівняльний аналіз (теорій, емпіричних результатів, політик, історичних подій, правових документів, професійних практик), оскільки він вимагає вибору критеріїв і структурованого зіставлення. Наприклад, порівнюючи наукові статті, доцільно оцінювати дослідницьке питання, методологію, доказову базу, висновки та обмеження; порівнюючи практичні рішення — їхню ефективність, вартість, етичні наслідки, ризики та довгостроковий вплив.

Визначальною є роль викладача у поетапному формуванні аналітичних умінь: на початковому етапі здобувачі вищої освіти потребують чітких моделей і демонстрації процедур аналізу (зокрема через метод «мислення вголос»), після чого підтримка поступово зменшується (від навідних запитань — до часткових підказок і самостійної роботи). Паралельно необхідно стимулювати рефлексію як складник метакогніції: усвідомлення того, як саме здобувач вищої освіти обирає джерела, застосовує критерії та змінює власне розуміння теми внаслідок аналізу.

Цифрові технології здатні посилювати навчання аналізу інформації (через доступ до баз даних, електронних бібліотек, інструментів візуалізації, платформ співпраці та AI-рішень), однак їх застосування має бути критично виваженим. Здобувачі вищої освіти повинні усвідомлювати, що алгоритмічні інструменти можуть продукувати неповну, упереджену або некоректну інформацію, тому необхідні навички верифікації, порівняння джерел, коректного цитування та запобігання плагіату. У цьому сенсі цифрова грамотність безпосередньо інтегрується з критичним мисленням.

Отже, навчання здобувачів вищої освіти аналізу іноземних джерел для професійних цілей є найбільш результативним за умови інтегрованого розвитку критичного та креативного мислення.

КІБІЧ Денис Олександрович

INTEGRATION OF CRITICAL AND CREATIVE THINKING AS A RESOURCE FOR THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE INDIVIDUAL IN THE ACADEMIC ENVIRONMENT

Relevance of the study. The conditions for the development of modern society are continuous transformations, a high level of uncertainty, and the rapid obsolescence of information. In such realities, the traditional educational paradigm, focused on the reproductive acquisition of knowledge, loses its effectiveness. The modern labor market and the scientific community require specialists capable not only of analyzing available data but also of generating unconventional solutions, creating an innovative product. For a long time in the academic environment, critical and creative thinking were viewed as polar constructs: critical thinking as analytical and evaluative, and creative thinking as divergent and imaginative [1]. However, creativity without critical analysis leads to the generation of unviable ideas, while critical thinking without a creative component threatens intellectual stagnation. Therefore, the integration of these two types of thinking becomes a key resource for the formation of an innovative personality, which determines the acute relevance of this study. The Gemini artificial intelligence search model was used for analysis and source retrieval when writing the article [2].

Purpose of the study. To theoretically substantiate the mechanisms of integrating critical and creative thinking as a unified cognitive resource and to determine the pedagogical conditions for its effective use for the innovative development of the individual within the modern academic environment.

Research Methodology. To achieve this goal, a complex of complementary theoretical methods was used, among which a leading role was played by the analysis and synthesis of scientific, psychological, and pedagogical literature to determine the essential characteristics of the studied concepts. At the same time, the application of the comparative method made it possible to contrast the specifics and phases of critical and creative thinking, while the method of scientific modeling combined with a systemic-structural approach provided an opportunity to develop a conceptual scheme for their integration into the higher education process, considering the academic environment as a holistic ecosystem for the innovative development of the individual.

Main Body. The innovative development of an individual is a complex process of qualitative changes that requires a profound synergy of creative thinking, which ensures the phase of generating new ideas and overcoming stereotypes, and critical thinking, fully responsible for the phase of selection, fact verification, and risk assessment. The integration of these two cognitive modes forms a continuous cycle where creativity generates extensive material for analysis, and the critical approach shapes it into a practically valuable innovative product. The ideal platform for forming such synergistic thinking is the modern academic environment, which today requires a decisive transition from an authoritarian to a facilitative learning model through the

implementation of problem-oriented approaches, interdisciplinary research projects, and a culture of tolerance for justified mistakes. Thanks to such an environment, the learner goes through a sequential path from the receptive-analytical perception of information to the stage of independent production and implementation of innovations, which ultimately forms a stable internal intellectual resource crucial for the further high competitiveness of a specialist in the modern market [3].

Conclusions. Summarizing the above, it is worth emphasizing that the integration of critical and creative thinking acts as a fundamental prerequisite for the innovative development of the individual, as these processes form an inseparable dialectical unity necessary for solving the complex tasks of our time. In view of this, the modern academic environment must purposefully construct educational situations (through design thinking, debates, open-ended tasks) that require the simultaneous engagement of both types of thinking, which will allow for the effective transformation of the learner from a passive consumer into an active creator of innovations. Accordingly, such a synthesis ensures readiness for independent professional and personal advancement in the face of global challenges, and the prospects for further scientific research in this direction are seen in the development of standardized measurement tools for the objective assessment of the level of formation of integrated critical-creative thinking among participants in the academic process [4].

References:

1. **Bostrom, N. (2024).** Deep utopia: Life and meaning in a solved world. Ideapress Publishing.
2. **Google. (2026).** Gemini 3.1 Pro [Large language model]. Retrieved March 22, 2026, from <https://gemini.google.com>
3. **Imam Alhakam, Triono, W., Mustofa, A., Bahaeldin, A., & Muthoifin, E. A. (2024).** Development of the concept of the ideal teacher personality of Ibn Sahnun and al-Zarnuji for the integrity of modern education. Solo Universal Journal of Islamic Education and Multiculturalism, 2(2). <https://doi.org/10.61455/sujiem.v2i02.200>
4. **Wong, B., & Chiu, Y. L. T. (2019).** Exploring the concept of ‘ideal’ university student. Studies in Higher Education, 46(3), 497–508. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1643302>

КЛЕПАР Марія Василівна

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В МУЗИЧНОМУ АНАЛІЗІ ТА ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

У сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні, що супроводжується її активною інтеграцією до європейського освітнього простору, особливої актуальності набуває проблема формування критичного мислення

foreign sources for professional purposes	вищої освіти аналізу інформації з іноземних джерел для професійних цілей	
Denys Kibich Integration of critical and creative thinking as a resource for the innovative development of the individual in the academic environment	Кібич Денис Інтеграція критичного та креативного мислення як ресурсу для інноваційного розвитку особистості в академічному середовищі	146
Mariia Klepar Critical thinking in music analysis and performance practice	Клепар Марія Критичне мислення в музичному аналізі та виконавській практиці	148
Nataliia Kovalenko Critical thinking as a key tool in the study of the history of the Ukrainian language	Коваленко Наталія Критичне мислення як ключовий інструмент у дослідженні історії української мови	151
Liudmyla Koval Developing creative thinking skills in future physical education teachers	Коваль Людмила Формування навичок креативного мислення у майбутніх вчителів фізичної культури	153
Nadiia Kozachenko Critical thinking in the age of artificial intelligence	Козаченко Надія Критичне мислення в добу штучного інтелекту	156
Anna Kozlova Professional training of a psychologist for work in criminal proceedings	Козлова Анна Професійна підготовка психолога до роботи в умовах кримінального провадження	161
Olena Kolesova Developing critical thinking in technology students	Колесова Олена Розвиток критичного мислення у студентів технологічного напрямку	164
Lesia Kopchak Teaching cardiology to physical therapists	Копчак Леся Викладання кардіології для фізичних терапевтів	167
Svitlana Koroliuk Development of critical thinking and the ability to reflect among heads of secondary education institutions	Королюк Світлана Розвиток критичного мислення та здатності до рефлексії у керівників закладів загальної середньої освіти	169
Olena Kosianova Critical thinking as a cognitive and psychological resource for	Косьянова Олена Критичне мислення як когнітивний та	172